

Последните графи, т. е. графикът „всичко“ въ горните двѣ таблици ни даватъ абсолютните и релативни броеве на грамотното градско население, като събѣтаме за такова само онова, което живѣе въ градове, както се каза и по горѣ, съ повече отъ 10,000 жители. Отъ първата таблица се вижда, освѣнъ това, още и разбѣра на увеличението грамотността на населението въ всѣки градъ прѣзъ периода отъ 1888—1893 год. Така напримѣръ, въ гр. Търново процента на грамотните мъже се е увеличилъ отъ 46.59 на 61.65, или 15.06; процента на грамотните жени се е увеличилъ отъ 29.54 на 39.29, или съ 9.75, а релативния брой на населението изобщо — отъ 38.39 на 51.41, или 13.02. Тѣзи броеве показватъ още, че числото на грамотните мъже въ гр. Търново въ продължение на петѣтъ години се е увеличило съ 32%, числото на грамотните жени — съ 33%, а това изобщо на населението — пакъ съ 33%. По същия начинъ може да се прѣсметне увеличаванieto грамотността на населението и въ останалите градове.

Поменахме въ началото, че окръжитѣ отъ Южна България стоятъ по грамотността си по-горѣ отъ колкото ония въ Сѣверна България. Това така трѣбваше и да се очаква, щомъ се знае, че Южна България е по-богата отъ Сѣверна, а освѣнъ това, че въ много отъ градовете на югъ отъ Балкана (Сливенъ, Котелъ, Казанлъкъ, Ст. Загора, Карлово, Калोферъ, Пловдивъ, Т. Пазарджикъ и др.) е имало български училища още прѣди 70 и повече години. Но голѣмата, обаче, разлика въ грамотността на двѣтѣ тѣзи части отъ Княжеството ни кара да търсимъ тѣзи не еднаквостъ въ релативните броеве на грамотността, освѣнъ въ горните причини, още и въ друга нѣкоя, а именно въ турското население, което, както е известно, има доста значителенъ дѣлъ на сѣверъ отъ Балкана. Спордъ двѣтѣ последни прѣброявания, абсолютните и релативни броеве на грамотните по отдѣлно въ Сѣверна и Южна България сѣ били слѣдующите:

		Южна България			Сѣверна България		
		Г Р А М О Т Н И					
		мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко
Абсолютни броеве	(1888 год.	97088	24553	121164	186838	39294	216132
	1893 „	144978	39313	184291	265995	67155	333150
На сто жители се падаѣтъ.	(1888 год.	20.04	5.15	12.66	15.78	3.66	9.85
	1893 „	28.26	7.88	18.21	22.59	5.90	14.49

Тукъ виждаме, че процента на грамотните мъже, жени и изобщо на населението въ Южна България е билъ доста по-голѣмъ, отколкото оня въ Сѣверна, както въ 1888 год., така и въ 1893 год. Въ последната година разницата въ процентите изобщо на грамотността е била 3.72, т. е. въ Южна България е имало 3.72% повече грамотни жители отколкото въ Сѣверна. Въ 1888 год. разницата въ процентите е била по-малка, а именно 2.81, вмѣсто 3.72. Въ Южна България Мохамеданите, спордъ прѣброяването на 1-и Януарий 1888 год. сѣ били всичко 156279 чело-вѣка, а спордъ това на 1-и сѣщия 1893 год. — само 135760; въ Сѣверна България тѣ сѣ били, по първото прѣброявание 519936 чело-вѣка, а по второто — 507498. Отъ приведените абсолютни броеве излиза.